

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 6/2011 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valtion osuudesta terveydenhuollon valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen kustannuksista ja Kansaneläkelaitoksesta annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 13 päivänä lokakuuta 2011 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle laeiksi valtion osuudesta terveydenhuollon valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen kustannuksista ja Kansaneläkelaitoksesta annetun lain muuttamisesta (HE 68/2011 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Pekka Järvinen, sosiaali- ja terveysministeriö
- suunnittelupäällikkö Marina Lindgren ja sijoituspäällikkö Tuula Korhonen, Kansaneläkelaitos.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki valtion osuudesta terveydenhuollon valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen kustannuksista sekä laki Kansaneläkelaitoksesta annetun lain muuttamisesta. Kansaneläkelaitoksesta annettuun lakiin ehdotettavalla muutoksella Kansaneläkelaitokseen perustettaisiin uusi rahasto. Perustettavalla uudella palvelurahastolla ja siihen kerättävillä varoilla huolehdittaisiin Kansaneläkelaitoksen tehtäväksi kuuluvien terveydenhuollon valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen ja sähköisen lääkemääräyksen toteuttamisen ja ylläpidon edellyttämästä rahoituksesta. Palvelurahaston perustamisella voitaisiin aikaisempaa selkeämmin erottaa terveydenhuollon valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen toteuttamisen rahoitus Kansaneläkelaitoksen vastuulle

kuuluvien muiden lakisääteisten tehtävien rahoituksesta.

Terveydenhuollon valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen ja sähköisen lääkemääräyksen edellyttämien keskitettyjen palvelujen toteuttamiseksi tarvittavat kehittämis- ja investointikustannukset rahoitetaan valtion talousarvioon tätä varten osoitetusta määrärahasta. Näiden palvelujen ylläpidosta ja käytöstä aiheutuvat vuotuiset kustannukset tullaan sen sijaan rahoittamaan maksuilla, jotka peritään palveluja käyttäviltä terveydenhuollon palvelujen antajilta ja apteekkeilta. Maksut otetaan käyttöön asteittain vuosien 2012—2015 aikana. Sen vuoksi mainittuina vuosina osa käyttömenoista on tarpeen rahoittaa valtion talousarviosta tähän osoitettavalla määrärahalla. Ehdotetulla uudella lail-

la määriteltäisiin valtion rahoitusosuus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetulla lailla ja sähköisestä lääkemääräyksestä annetulla lailla Kansaneläkelaitoksen ja Väestörekisterikeskuksen vastuulle säädettyjen tehtävien rahoituksesta.

Esitys liittyy valtion vuoden 2012 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2012.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Terveydenhuollon valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut koostuvat sähköisestä lääkemääräyksestä, valtakunnallisesta sähköisestä potilasasiakirja-arkistosta sekä näihin liittyvistä lääketietokannasta, resepti- ja potilastietojen katselusta ja potilaan tiedonhallintapalvelusta. Valtakunnallisen arkistointijärjestelmän avulla pyritään toteuttamaan järjestelmä, jolla turvataan potilastiedon oikea-aikainen ja tietoturvallinen tiedonsaanti hoitotilanteessa. Tätä kansallista terveysarkistoa (KanTa-palvelut) koskeva lainsäädäntö tuli voimaan vuonna 2007. Kansaneläkelaitos vastaa KanTa-palvelujen teknisestä toteutuksesta ja ylläpidosta.

Kansaneläkelaitoksella on KanTa-palvelujen suunnittelun, rakentamisen ja teknisen toteuttamisen ohella myös tähän liittyviä hallinnollisluonteisia lakisääteisiä tehtäviä sekä tiedottamista väestölle. Palvelujen rahoitus on niiden suunnittelu- ja toteutusvaiheessa järjestetty siten, että Kansaneläkelaitokselle ja muille valtion viranomaisille aiheutuvat investointi- ja kehittämisskustannukset sekä ylläpito on rahoitettu valtion talousarviossa vuosittain osoitetulla määrärahalla. Määrärahan käyttöä koskeva sopimusmenettely on aiheuttanut runsaasti hallinnollista työtä useiden vuosittaisten sopimusten seurannan ja sopimuskohtaisen raportoinnin vuoksi. Pitkäjänteistä taloussuunnittelua ovat esityksen perustelujen mukaan vaikeuttaneet tehtävien, työnjaon, painotusten ja aikataulujen muutokset hankkeen aikana.

Palvelujen ollessa täysimääräisesti käytössä palvelujen ylläpidosta aiheutuvat kustannukset tullaan rahoittamaan tietojärjestelmää käyttäviltä terveydenhuollon palvelujen antajilta ja apteekeilta perittävillä maksuilla. Näitä käyttömaksuja ryhdytään keräämään asteittain vuosina 2012—2015. Käyttömaksuja ei kerätä terveydenhuollon asiakkailta. Valtion rahoitusta tarvitaan kuitenkin edelleen palvelujen päivittäisestä ympärivuorokautisesta ylläpidosta ja asiakaspalvelusta aiheutuvien peruskustannusten kattamiseen.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää tarkoituksenmukaisena, että palvelujen rahoitusta ja kustannustenjakoa selkeytetään lakiehdotusten mukaisesti vuodesta 2012 alkavan siirtymäkauden aikana, jolloin käyttäjämaksuilla katetaan aluksi vain osa palvelujen ylläpitämisestä aiheutuvista käyttökustannuksista. Kustannusten ja rahoituksen hoitamiseksi on myös tarpeen perustaa Kansaneläkelaitokseen uusi palvelurahasto.

Valiokunta ehdottaa 1. lakiehdotuksen 2 §:n kielellistä korjaamista.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa,

että 2. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana ja

että 1. lakiehdotus hyväksytään muutoin hallituksen esityksen mukaisena paitsi 2 § seuraavasti muutettuna:

Valiokunnan muutosehdotus

1. lakiehdotus

2 §

Valtion rahoitus

Valtio rahoittaa vuosittain valtion talousarvioissa vahvistettavalla määrällä kustannukset,

jotka aiheutuvat Kansaneläkelaitokselle (*poist.*) seuraavien terveydenhuollon valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen edellyttämien toimintojen suunnittelusta ja rakentamisesta:

(1—3 kohta kuten HE)

(2 mom. kuten HE)

Helsingissä 20 päivänä lokakuuta 2011

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Juha Rehula /kesk
vpj. Anneli Kiljunen /sd
jäs. Outi Alanko-Kahiluoto /vihr
Arja Juvonen /ps
Merja Kuusisto /sd
Sanna Lauslahti /kok
Hanna Mäntylä /ps

Hanna Tainio /sd
Lenita Toivakka /kok (osittain)
Anu Vehviläinen /kesk
Erkki Virtanen /vas
vjäs. Pauli Kiuru /kok
Kristiina Salonen /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Harri Sintonen.